

Healthcare Reinvention

พลิกโฉมระบบสร้างฐานอุตสาหกรรม ยุกระดับวิจัย และนวัตกรรมทางการแพทย์ ตอบจกยโอกาส ประเทศไทยหลังโควิด-19

จิตลดา คณิกุล*

กรม วิทยาศาสตร์บริการ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ได้จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ “ถอดรหัส Healthcare ไทยก้าวไกลสู่มาตรฐานสากล” เมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม 2563 โดยมีมุ่งหวังให้ภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา และผู้ประกอบการภาคอุตสาหกรรม ได้เห็นถึงพลังความร่วมมือของทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนงานวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ที่จำเป็นในช่วงวิกฤต เป็นการถอดบทเรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการพัฒนาครั้งสำคัญที่นำระบบโครงสร้างพื้นฐานด้านคุณภาพของประเทศ (National Quality Infrastructure หรือ NQI) มาเพิ่มศักยภาพการพัฒนางานวิจัยและนวัตกรรม โดยภายในงานมีการบรรยายพิเศษ เรื่อง “Healthcare Reinventing” โดยศาสตราจารย์ นายแพทย์สิริฤกษ์ ทรงศิวิไล ผู้อำนวยการสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ หัวหน้าศูนย์ปฏิบัติการด้านนวัตกรรม การแพทย์และการวิจัยและพัฒนา ของศูนย์บริหารสถานการณ์โควิด-19 (ศบค.) โดยมีสาระสำคัญ ประกอบด้วย

1. การปรับปรุงระบบของ Healthcare Reinvention โดยต้องมองประเด็นสุขภาพเป็นเรื่องสำคัญ เนื่องจากระบบสุขภาพและการประกันสุขภาพ ไม่ได้มีเฉพาะเรื่องเจ็บป่วยรักษาหาย แต่เกี่ยวข้องกันหลายด้านเป็น Multi-Facets of Healthcare ได้แก่

- การดูแลสุขภาพตามสิทธิพื้นฐานมนุษย์ชนที่จะต้องได้รับ (Healthcare as Human Rights)
- การดูแลสุขภาพ เพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพดี (Healthcare as Public good) เป็นการสร้างทรัพยากรและดูแลทรัพยากรที่ดี ทำให้เกิดคนที่มีคุณภาพของประเทศ
- การดูแลสุขภาพที่ดี เป็นการปูพื้นฐานที่จะทำให้ประเทศมีโครงสร้างพื้นฐานทางประชากรที่ดี (Healthcare as Human Capitals Infrastructure)
- การดูแลสุขภาพเป็นอุตสาหกรรมใหม่ของประเทศที่สามารถพัฒนาต่อยอดได้ (Healthcare as Emerging Industry)
- การดูแลสุขภาพเป็นความมั่นคงของประเทศ เราไม่ควรพึ่งพาต่างประเทศเสมอไป เช่น ถึงจะมีการสั่งซื้อวัคซีนจากต่างประเทศ แต่ในประเทศก็ต้องมีการพัฒนาวัคซีนควบคู่ไปด้วย (Healthcare as National Security)

2. Healthcare Reinvention จะต้องเชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างภาครัฐบาล ภาคเอกชน ภาคการศึกษา ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ เพื่อรักษาสมดุลทางด้านความมั่นคง ด้านสิทธิพื้นฐานที่ประชาชนพึงได้รับ

3. Healthcare เป็นหนึ่งในหัวใจสำคัญของการขับเคลื่อน BCG (Bio Economy, Circular Economy, Green Economy) โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปประยุกต์ใช้ พร้อมทั้งเชื่อมโยงเข้าไปสู่เป้าหมายพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs: Sustainable Development Goals) ของสหประชาชาติ

4. Healthcare Reinvention เชื่อมโยงความมั่นคงทางสุขภาพ ความมั่นคงทางด้านอาหาร และความมั่นคงทางอาชีพ โดยมีเป้าหมายสูงสุด 4 ด้าน คือ คนอยู่ดีมีสุข สังคมดี เศรษฐกิจดี และสิ่งแวดล้อมดี

5. เป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ Healthcare Reinvention เป็นกระบวนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ BCG มี 3 เป้าหมาย คือ ประชาชนไทยมีสุขภาพแข็งแรง โดยมีระบบการดูแลสุขภาพด้วยตนเอง, อุปกรณ์การแพทย์และเวชภัณฑ์ที่มีความเข้มแข็ง มีศักยภาพส่งออก เป็นแหล่งจ้างงานทักษะสูงและรายได้สูง,

ธุรกิจการท่องเที่ยวและบริการสุขภาพ (Medical Tourism) อยู่ใน Top 3 ของเอเชียแปซิฟิก

6. Healthcare Reinvention จะต้องประกอบไปด้วยการพัฒนา 3 ด้าน ได้แก่

- **ด้านระบบสุขภาพ** มีการยกระดับระบบสุขภาพเป็น (National Security) ส่งเสริมให้พื้นที่มีศักยภาพในการดูแลสุขภาพชุมชนและสามารถปรับตัวรองรับสถานการณ์ฉุกเฉิน เชื่อมโยงฐานข้อมูลเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรสุขภาพ เวชภัณฑ์และอุตสาหกรรมการแพทย์

- **ด้านการดูแลสุขภาพ** มีการสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพ (Health Literacy) ให้ประชาชนส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตอบโจทย์การท่องเที่ยวและบริการสุขภาพและสุขภาพอนามัย ชุมชน อาหาร บริการ ฯลฯ พัฒนาบุคลากรเพื่อธุรกิจการท่องเที่ยวและบริการสุขภาพ (Medical Tourism)

- **ด้านอุตสาหกรรมการแพทย์** มีการพัฒนาและผลิตอุปกรณ์การแพทย์และเวชภัณฑ์ เช่น วัสดุสิ้นเปลือง เครื่องมือแพทย์ ชุดตรวจ เป็นต้น ไม่น้อยกว่า 50% ของที่ใช้ มี Product Champion ที่สามารถส่งออกในรูปแบบ Thailand Brand มีการจ้างงานจากสินค้าที่พัฒนาขึ้นประมาณ 10,000 ตำแหน่ง และจากการจ้างงานด้านบริการและท่องเที่ยวประมาณ 2,000,000 ตำแหน่ง โดยทั้ง 3 ด้านจะต้องพัฒนาควบคู่กันไป พร้อมกับการติดตามวัดผล เพื่อให้เกิดผลสำเร็จโดยเร็วที่สุด

7. เป้าหมายภายในระยะเวลา 5 ปี ของ Healthcare Reinvention คือ สร้างงาน เกิดการจ้างงานในพื้นที่เพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่า 2,000,000 ตำแหน่ง, สร้างรายได้ เพิ่มรายได้ชุมชน 240,000 บาท/ครัวเรือน/ต่อปี, ลดความเหลื่อมล้ำ การเข้าถึงยาและเวชภัณฑ์ราคาสูงอย่างน้อย 300,000 คน/ปี, ประชาชนสุขภาพดีขึ้น อายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิด ไม่น้อยกว่า 80 ปี อายุ

คาดเฉลี่ยของการมีสุขภาพดีไม่น้อยกว่า 72 ปี, สร้างสังคมฐานความรู้ คนไทยมีภูมิคุ้มกันต่อการรับมือจากการเปลี่ยนแปลง, ระบบบริหารจัดการท่องเที่ยว อันดับ Top 3 ของเอเชียแปซิฟิก ดัชนีความมั่นคงทางด้านสุขภาพ อันดับ TOP 5 ของโลก

ทั้งนี้ การมุ่งสู่เป้าหมายภายในระยะเวลา 5 ปี จะมีบริบทที่ต้องแปรเปลี่ยนไป ดังนี้

- โครงสร้างประชากรเปลี่ยนแปลงไปมากขึ้น (Changing Demographics) ได้แก่ คนอายุยืนขึ้น การเกิดสังคมเมืองมากขึ้น สภาพความเป็นอยู่ของประชากรเปลี่ยนแปลง โรคต่างๆ แปรเปลี่ยนไป
- ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพสูงขึ้น (Higher Cost)
- ความคาดหวังสูงต่อสิ่งของและบริการต่าง ๆ ต้องมีคุณภาพ (Rising Expectation)
- ความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยี (Technological Advances)
- ความสามารถของบุคลากรทางการแพทย์ (Physician Capacity) ต้องมีการศึกษาเรียนรู้ในความรู้ใหม่อย่างทันทั่วทั้งที่
- ระบบการขึ้นทะเบียน (Regulatory Framework) และการควบคุมคุณภาพต้องมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น สินค้ามีราคาถูกลงและได้ของเร็วขึ้น
- แนวโน้มของ Healthcare ประกอบด้วย (1) การให้บริการนอกสถานพยาบาลจะมีมากขึ้น (2) การบริการเฉพาะบุคคลจะมีความต้องการสูงขึ้น (3) มีระบบช่วยเหลือบุคลากรทางการแพทย์ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้สะดวกขึ้น (4) การให้บริการทางด้านสุขภาพที่ดีขึ้น ราคาถูกลง ลดระยะเวลาการพบแพทย์ แต่มีระยะเวลาในการพบแพทย์นานขึ้น
- ประเทศไทยจะต้องพึ่งพาตัวเองได้และต้องรักษาสมดุลของการนำเข้าและผลิตสินค้าทางการแพทย์เองภายในประเทศ ซึ่งจะต้องอาศัยบทบาทของ NQI และ Regulation ด้าน Healthcare ที่จะต้องทำอย่างไรเพื่อให้ประชาชนและบุคลากรทางการแพทย์เชื่อมั่นในคุณภาพ และใช้ของที่ผลิตเองภายในประเทศ
- กระบวนการที่จะขับเคลื่อน Healthcare Reinvention มีกลไกหลักสำคัญ 2 ส่วน คือ (1) Main Drivers ประกอบด้วย การพัฒนาระบบบริการการแพทย์ การขยายเครือข่ายสาธารณสุขในทุกกระดับ การผลิตยา วัคซีน และอุปกรณ์การแพทย์ การพัฒนาเทคโนโลยีและองค์ความรู้ขั้นแนวหน้า (2) Main Enabler ประกอบด้วย การปลดล็อกข้อจำกัดทางกฎหมาย และกฎระเบียบต่าง ๆ โครงสร้างพื้นฐานสำคัญและสิ่งอำนวยความสะดวก การสร้างความสามารถของกำลังคน การยกระดับเครือข่ายพันธมิตรต่างประเทศ